

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 marca 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Irena Różańska-Dorosz (spr.)
Sędziowie:	SSA Janina Cieślikowska SSO del. Ireneusz Lejczak
Protokolant:	Magdalena Krucka

po rozpoznaniu w dniu 6 marca 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku I. Z. - W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o składki na ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. i I. Z. - W.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu

z dnia 29 sierpnia 2011 r. sygn. akt VIII U 998/11

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt. I o tyle, że nie obciąża wnioskodawcy I. Z. – W. składkami na ubezpieczenie społeczne za miesiąc marzec 2001 r., a dalej idące odwołanie oddala,

II. dalej idącą apelację oddala,

III. oddala apelację wnioskodawcy,

IV. zasądza od wnioskodawcy na rzecz strony pozwanej kwotę 3600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 sierpnia 2011 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu VIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału we W. z dnia 18 kwietnia 2011 r. w ten sposób, że nie obciążył wnioskodawcy I. Z. – W. składkami na ubezpieczenia społeczne za okres od marca 2011 r. do grudnia 2011 r., zdrowotne za okres od czerwca 2003 r. do lipca 2003 r., Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń

Pracowniczych za okres od marca 2001 r. do grudnia 2001 r., a dalej idące odwołanie oddalił oraz zniósł wzajemnie koszty pomiędzy stronami.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd I instancji wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny:

I. W. prowadził działalność gospodarczą w okresie od 1990 r. do 2 lipca 2004 r. Decyzją z dnia 5 grudnia 2007 r. organ rentowy stwierdził, że pomimo braku zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, podlegał on w okresie od 30 grudnia 1999 r. do 2 lipca 2004 r. obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą.

Wyrokiem z dnia 24 sierpnia 2009 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił dowołanie wnioskodawcy od decyzji ZUS z dnia 5 grudnia 2007 r., natomiast w dniu 14 stycznia 2010 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem oddalił apelację od powyższego wyroku.

Z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej powstały zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne za okres od marca 2001 r. do lipca 2004 r., na ubezpieczenie zdrowotne za okres od czerwca 2003 r. do lipca 2003 r. oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od marca 2001 r. do lipca 2004 r.

Decyzją z dnia 18 kwietnia 2001 r. ZUS określił wysokość zaległości wnioskodawcy z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w łącznej kwocie 39.790,68 zł, w tym należność główna w kwocie 18.963,68 zł oraz odsetki za zwłokę w kwocie 20.827,00 zł obliczone na dzień 7 kwietnia 2011 r. i liczone nadal na zasadach i w wysokości określonej w przepisach podatkowych – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie wnioskodawcy zasługiwało na częściowe uwzględnienie. Sąd I instancji, powołując się na przepis art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych przyjął, że zobowiązanie wnioskodawcy za okres od marca 2001 r. do grudnia 2001 r. z tytułu zaległych składek na ubezpieczenia społeczne oraz FP i FGŚP uległo przedawnieniu, a w pozostałym zakresie mogą być dochodzone przez ZUS. Natomiast w odniesieniu do należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne Sąd ten stwierdził, że wobec treści art. 94 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, uległy one przedawnieniu za okres od czerwca 2003 r. do lipca 2003 r.

O kosztach postępowania Sąd I instancji orzekł w oparciu o art. 100 k.p.c., stwierdzając, że wzajemne zniesienie kosztów sądowych pomiędzy stronami uzasadnione było faktem częściowego uwzględnienia odwołania wnioskodawcy.

Od powyższego wyroku apelację wywiodły obie strony.

Organ rentowy zaskarżył wyrok w punkcie I i III, zarzucając:

- naruszenie prawa materialnego – art. 24 ust. 4 w zw. z art. 26 ust. 3 i 4 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 93 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przez nieobciążenie wnioskodawcy składkami na ubezpieczenia społeczne oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od marca 2001 r. do grudnia 2001 r. oraz składkami na ubezpieczenie zdrowotne za okres od czerwca 2003 r. do lipca 2003 r. po uznaniu, że składki za powyższe okresy uległy przedawnieniu, podczas gdy organ rentowy określił wysokość zaległości z tytułu składek wnioskodawcy za okres od marca 2001 r. t.j. od okresu nieprzedawnionego;
- naruszenie prawa procesowego, art. 233 § 1 k.p.c. przez błędną ocenę mocy i wiarygodności materiału dowodowego, co doprowadziło do bezpodstawnego zwolnienia wnioskodawcy od obowiązku opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne oraz FP i FGŚP za okres od marca 2001 r. do grudnia 2001 r. oraz na ubezpieczenie zdrowotne za okres od czerwca 2003 r. do lipca 2003 r.

Wskazując na powyższe podstawy apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt I i oddalenie odwołania w całości oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje wg norm przepisanych.

Wnioskodawca zaskarżył wyrok w zakresie oddalającym odwołanie – pkt II oraz w zakresie kosztów – pkt III, zarzucając nierozpoznanie istoty sprawy, czyli kwestii braku w zaskarżonej decyzji sprecyzowanego wyliczenia zaległości, lecz tylko wskazanie ich zbiorczej kwoty, co uniemożliwia jej rachunkową kontrolę.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę wyroku w zakresie objętym zaskarżeniem poprzez zmianę zaskarżonej decyzji i zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie o uchylenie w zakresie objętym zaskarżeniem i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi I instancji oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie w części, natomiast apelacja wnioskodawcy jest bezzasadna.

Poza sporem było, że wnioskodawca z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej w okresie od 30 grudnia 1999 r. do 2 lipca 2004 r. podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu. Spór natomiast dotyczył prawidłowości decyzji organu rentowego z dnia 18 kwietnia 2011 r., którą to określono wysokość zaległości wnioskodawcy z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, w szczególności, czy w przypadku wnioskodawcy doszło do przedawnienia powyższych należności.

W ocenie Sądu Apelacyjnego słusznie podnosi apelujący organ rentowy, że Sąd Okręgowy dokonał błędnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz naruszenia wskazanych w apelacji przepisów, w następstwie czego wydał nieprawidłowy wyrok.

Kwestia dotycząca przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne została uregulowana w art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j.: Dz. U. z 2009 r., nr 205, poz. 1585 ze zm.), w myśl którego należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 10 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne. W tym miejscu jednak należy wskazać, że termin 10 – letni został wprowadzony ustawą z dnia 18 grudnia 2002 r., zmieniającą ustawę o s.u.s. z dniem 1 stycznia 2003 r. Według wcześniejszego brzmienia tego przepisu, obowiązującego do dnia 31 grudnia 2002 r. należności z tytułu składek ulegały przedawnieniu po upływie 5 lat, a w przypadku przerwania biegu przedawnienia, po upływie 10 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne. Zaznaczenia wymaga, że nowelizacja przepisu art. 24 ust. 4 ustawy systemowej nie uregulowała jednocześnie kwestii intertemporalnych, w związku z czym na tym tle pojawił się problem, które przepisy należy stosować do zobowiązań powstałych przed dniem 31 grudnia 2002 r. W niniejszej sprawie w spornym okresie obowiązywał najpierw pięcioletni termin przedawnienia według art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, a następnie od dnia 1 stycznia 2003 r. obowiązuje dziesięcioletni termin przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne. Niewątpliwie wydłużenie terminu przedawnienia jest zmianą niekorzystną dla dłużnika, jednakże wykładnia cytowanego przepisu prowadzi do wniosku, iż dłuższy termin przedawnienia (10-letni) stosuje się do należności, które w dniu wejścia w życie przedmiotowej zmiany nie uległy jeszcze przedawnieniu (według przepisów sprzed 1 stycznia 2003 r.). A contrario należy zatem uznać, że dziesięcioletni okres przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne nie ma zastosowania do należności przedawnionych przed dniem 1 stycznia 2003 r. Takie samo stanowisko w tej materii zajmuje Sąd Najwyższy (por. wyrok z dnia 5 kwietnia 2005 r., I UK 232/04).

Należy wskazać, że w niniejszej sprawie należności z tytułu składek były wymagalne od kwietnia 2001 r., w związku z czym w dniu 1 stycznia 2003 r. nie były jeszcze przedawnione. W świetle powyższych rozważań do takich nieprzedawnionych składek znajduje zastosowanie 10-letni termin przedawnienia. Natomiast wobec treści art. 47 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych płatnik składek – tutaj wnioskodawca - był obowiązany do ich opłacenia za dany miesiąc do dnia 15-tego następnego miesiąca, a zatem za miesiąc marzec 2001 r. do 15 kwietnia 2001 r. i ten

to dzień należy uznać za dzień ich wymagalności, od którego liczony będzie 10-letni termin przedawnienia, przy czym zaskarżona decyzja została wydana w dniu 18 kwietnia 2011 r. Skoro tak, to prawidłowo Sąd Okręgowy nie obciążył wnioskodawcy składkami na ubezpieczenia społeczne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za miesiąc marzec 2001 r. W tym miejscu należy także przytoczyć wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2007 r. sygn. akt II UK 116/06 (OSNP 2008/3-4/47), w którym to Sąd ten orzekł, a pogląd ten Sąd Apelacyjny w pełni podziela, że okres przedawnienia, o którym mowa w art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych biegnie od dnia wymagalności należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne do dnia wydania decyzji zobowiązującej do zapłaty tej należności. Wobec tego 10-letni termin przedawnienia w stosunku do składek za miesiąc marzec 2001 r. upłynął w dniu 15 kwietnia 2011 r. Natomiast w pozostałym zakresie, dotyczącym okresu od kwietnia do grudnia 2001 r., z uwagi na powyższe rozważania, uzasadniony okazał się zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 24 ust. 4 ww. ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 32 tej ustawy.

W odniesieniu natomiast do zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, to również słuszny jest zarzut naruszenia w tym względzie przez Sąd Okręgowy przepisu art. 93 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j.: Dz. U. z 2008 r., nr 164, poz. 1027 ze zm.). W ustępie 2 tego przepisu wskazuje się, że należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne ulegają przedawnieniu na zasadach określonych w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych. W związku z tym również do nieopłaconych składek z tego tytułu należy stosować 10-letni termin przedawnienia. Sąd I instancji błędnie uznał, że termin ten wynosi 5 lat, powołując się na treść przepisu art. 94 tejże ustawy, który dotyczy zwrotu nienależnie opłaconych składek. W sprawie natomiast bezspornie mamy do czynienia ze składkami w ogóle nieopłaconymi.

Z uwagi na powyższe Sąd Apelacyjny, uznając apelację organu rentowego za zasadną w części wyżej wskazanej, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku, natomiast w pozostałej części, tj. dotyczącej należności za marzec 2001 r., oddalił ją na mocy art. 385 k.p.c. uznając, że jest bezzasadna.

Apelacja wnioskodawcy natomiast zasługiwała na całkowite oddalenie z uwagi na bezzasadność podniesionych w niej zarzutów. Zważyć bowiem należy, że to na ubezpieczonym spoczywał, zgodnie z regułą wyrażoną w art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu, z którego wywodzi korzystne dla siebie skutki prawne. Skoro organ rentowy przedstawił dowody w postaci dokumentów, świadczące o zaległościach składkowych i ich wysokości, wnioskodawca mógł dowodzić przeciwne, czego jednak nie uczynił.

Z tych względów Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w punkcie III wyroku.

Orzeczenie o kosztach zostało wydane na podstawie art. 98 k.p.c. oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz.1349 ze zm.).

R.S.